

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/156/2023
Identifikačné číslo spisu:	4122205158
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4122205158.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. C., narodenej X. O. XXXX, D., H. X, proti žalovanému L. A. C., narodenému XX. M. XXXX, D., M. XX, o povolenie obnovy konania vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 9C/129/2014, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/33/2022, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 21. apríla 2023 č. k. 7Co/5/2023-55, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne o d m i e t a.

Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 10C/33/2022-11 zo dňa 12. júla 2022 rozhodol tak, že výrokom I. zamietol žalobu žalobkyne, ktorou žiadala povolenie obnovy konania vo veci vysporiadania BSM po rozvoде manželstva, ktoré sa viedlo na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 9C/129/2014 a právoplatne sa skončilo schválením zmieru a zároveň výrokom II. žalovanému proti žalobkyni náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 397, § 403 ods. 1, § 406, § 413, § 129 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej ako „CSP“). Následne súd prvej inštancie uznesením č. k. 10C/33/2022-34 zo dňa 11. októbra 2022 opravil výrok I. napadnutého uznesenia tak, že namiesto slova zamietla, vložil slovo odmieta.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením č. k. 7Co/5/2023-55 z 21. apríla 2023 uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a ods. 2 CSP potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu. Odvolací súd konštatoval, že vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa ani po výzve súdu prvej inštancie svoje podanie v zmysle výzvy nedoplnila a neopravila, súd prvej inštancie správne odmietol žalobu žalobkyne v súlade s postupom podľa § 413 ods. 1 písm. d) v spojitosti s § 129 CSP. Na podporu odmietnutia žaloby žalobkyne odvolací súd konštatoval, že žaloba žalobkyne bola podaná oneskorene. V danom prípade sa o dôvode obnovy mohla žalobkyňa dozvedieť a uplatniť ho už 30.

novembra 2021, prípadne 2. decembra 2021 a preto podanie žaloby na obnovu konania dňa 12. mája 2022 je preukázateľne uskutočnené po uplynutí trojmesačnej subjektívnej lehoty na podanie žaloby na obnovu konania.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalobkyňa dňa 2. augusta 2023 podala dovolanie. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 10C/33/2022-75 zo dňa 30. augusta 2023 žalobkyňu vyzval na odstránenie väd podania, a to v lehote 10 dní odo dňa doručenia predmetného uznesenia. Podľa informácie o doručovaní listinného rovnopisu bolo predmetné uznesenie doručené žalobkyni dňa 22. septembra 2023.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5. Podľa § 427 ods. 1 CSP dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

6. Podľa § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

7. Podľa § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. V zmysle § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona, zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

8. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m.m. napr. IV. ÚS 35/02, a II. ÚS 323/2010, III. ÚS 550/2012). Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky o prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti, vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

9. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak

- a) bolo podané oneskorene,
- b) bolo podané neoprávnenou osobou,
- c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné,
- d) nemá náležitosti podľa § 428,
- e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo
- f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

10. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 CSP) upravuje § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, ak má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

11. Ustanovenie § 436 ods. 1 CSP predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie môže prihliadať na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 CSP a ich výskytu v prípade absencie alebo nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom (R 39/2019, IV. ÚS 489/2018).

12. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. decembra 2019 sp. zn. 4Cdo/190/2019, schváleného občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 16. septembra 2020 na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (R 39/2020).

13. Dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal dovolací súd tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/10/2018, 4Cdo/160/2017 a 9Cdo/218/2020. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej dvojmesačnej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti, prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstránil tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo.

14. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritorný dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitostí dovolania, vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Jediná (výnimočná) procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie vád, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 CSP, a to len za predpokladu absencie, resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom; o čo ale v prejednávanej veci nešlo. Opačný záver, podľa ktorého, ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia odvolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

15. Z obsahu spisu predloženého najvyššiemu súdu na základe dovolania zo dňa 2. augusta 2023 vyplýva, že žalobkyňa sama spísala dovolanie, nemá právnické vzdelanie a nejde o žiadny z prípadov, na ktorý sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP. V dovolaní žalobkyňa zároveň požiadala o ustanovenie advokáta na zastupovanie v odvolacom konaní. Okresný súd Nitra uznesením č. k. 10C/33/2022-75 zo dňa 30.

augusta 2023 žalobkyňu vyzval na odstránenie vád podania, a to v lehote 10 dní odo dňa doručenia predmetného uznesenia a to tak, že predloží dovolanie spísané a podpísané advokátom, pokiaľ žalobkyňa nemá vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore „Právo“ na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou v zmysle § 468 CSP a aj plnú moc udelenú advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní. Súd prvej inštancie zároveň poučil žalobkyňu o možnosti využiť služby Centra právnej pomoci, ktoré jej v prípade splnenia zákonných podmienok poskytne bezplatnú právnu pomoc. Taktiež žalobkyňu poučil o následkoch nerešpektovania výzvy súdu, a to odmietnutím dovolania v zmysle § 447 CSP. Podľa informácie o doručovaní listinného rovnopisu bolo predmetné uznesenie doručené žalobkyni dňa 22. septembra 2023.

16. Žalobkyňa dňa 9. októbra 2023 požiadala súd prvej inštancie o predĺženie lehoty na doplnenie a opravu dovolania a informovala súd prvej inštancie o podaní žiadosti o poskytnutie právnej pomoci Centru právnej pomoci Nitra. Dňa 13. novembra 2023 žalobkyňa informovala súd o prerušení konania Centrom právnej pomoci Nitra, pričom z obsahu priloženého rozhodnutia číslo spisu KaNR-121725/19711/2023-121856/2023 vyplýva, že Centrum vyzvalo žalobkyňu na odstránenie nedostatkov žiadosti a doplnenie dokladov a údajov. Žalobkyňa zároveň požiadala súd prvej inštancie o poskytnutie lehoty 60 dní na odstránenie vád a doplnenie dovolania. Prípisom zo dňa 15. novembra 2023 súd prvej inštancie žalobkyni oznámil, že predloží dovolanie na rozhodnutie dovolaciemu súdu, nakoľko lehota na podanie dovolania je zákonnou lehotou, ktorej dĺžku nemožno predĺžiť, pričom súd žalobkyňu uznesením zo dňa 30. augusta 2023 nevyzval na doplnenie dovolania, ale na predloženie dovolania spísaného a podpísaného advokátom. Dňa 10. apríla 2024 žalobkyňa osobne do podateľne súdu prvej inštancie doručila žiadosť o ustanovenie advokáta v dovolacom konaní.

17. Dovoláním napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre, č. k. 7Co/5/2023-55 z 21. apríla 2023 obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 CSP). Žalobkyňa bola zároveň uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 10C/33/2022-75 zo dňa 30. augusta 2023 poučená aj o možnosti využiť služby Centra právnej pomoci. Pokiaľ dovolateľ podá dovolanie sám, je nutné, aby pre splnenie požiadavky spisania dovolania advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, advokát dovolateľa podanie nahradil alebo doplnil vlastným podaním, a to v lehote na podanie dovolania, v inom prípade tento nedostatok už nie je možno odstrániť.

18. Dovolací súd uzatvára, že nebola splnená osobitná podmienka prípustnosti dovolania stanovená v § 429 ods. 1 CSP o povinnosti zastúpenia advokátom a spisania dovolania advokátom, pričom sa nejedná o dovolateľa uvedeného v § 429 ods. 2 písm. a) CSP a preto nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať. Z tohto dôvodu najvyšší súd odmietol dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. e) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP.

19. O náhrade trov dovolacieho konania, dovolací súd rozhodol pri aplikácii ustanovenia § 451 ods. 3 veta druhá CSP.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.